

Oberoende Elhandlare – för en fungerande elmarknad

Strategidokument och Prioriterade frågor 2019- 2020

*Medlemsdiskussioner på styrelsemöten under våren
och beslutade efter styrelsemötet den 11 april 2019*

Innehåll

Förord.....	3
Föreningens övergripande målsättningar.....	4
Våra viktigaste frågor under det kommande året	4
Slutkundsmarknad	5
Efterfrågefleksibilitet.....	8
Grossistmarknad.....	11
Stödsystem (Marknadsbaserade stödsystem).....	14
Mikroproduktion och kundernas val av el.....	15

Förord

Oberoende Elhandlare är en branschförening för aktiva elhandelsföretag som är fristående från elmarknadens dominerande oligopolföretag. Verksamheten syftar till att värna om den fria elmarknaden och skapa bättre förutsättningar för konkurrens, såväl på nationell som på nordisk nivå. Branschföreningen Oberoende Elhandlare tog sin nuvarande organisatoriska form år 2001.

Oberoende Elhandlares arbetsmetod är dels att, via opinionsbildning och politisk påverkan, synliggöra brister i regelverk och myndighetstillsyn samt presentera nya lösningar på elmarknadens problem. Föreningen deltar även aktivt i hearingar, utredningar, referensgrupper, marknadsråd m.m. som drivs i regi av EU, CEER, NordREG, Energimarknadsinspektionen, Näringsdepartementet, Svenska Kraftnät m.fl. aktörer.

Oberoende Elhandlare är även en av initiativtagarna till bildandet av EER, European Energy Retailers. Ett nätverk av elhandelsföreningar i Tyskland, Italien och Spanien som bildats 2017.

Oberoende Elhandlare ska vara en positiv kraft i en marknad som ständigt behöver utvecklas för att stärka kundens ställning och skapa en ännu mer konkurrensutsatt elmarknad. Oberoende Elhandlare har resursstarka meningsmotståndare men ännu starkare argument. En lika naturlig som viktig strategi är därför att agera i samverkan med andra företagsorganisationer och olika intressegrupperingar, exempelvis inom konsument- och miljörörelser.

Det här strategidokumentet sammanfattar Oberoende Elhandlares syn på den svenska och den nordiska elmarknaden och anger ett antal konkreta förslag till åtgärder i Sverige, i Norden och även på EU-nivå. Dokumentet revideras årligen och utgör utgångspunkten för Oberoende Elhandlares prioriteringar. På www.oberoendeelhandlare.se finns aktuella remissvar, pressmeddelanden och information om våra medlemmar.

Stockholm maj 2019

Eva Edlund Lendic, ordförande (eva.edlundlendic@oberoendeelhandlare.se)

1. Föreningens övergripande målsättningar

Oberoende Elhandlare ska skapa förutsättningar för verklig konkurrens på elmarknaden genom att verka för:

- 2. Våra viktigaste frågor under det kommande En elmarknad med en effektiv konkurrens baserad på en gemensam nordisk slutkundsmarknad och med en fungerande finansiell elmarknad med god likviditet på alla kontrakt som behövs för en effektiv riskhantering.
- Konkurrensneutrala villkor för alla aktörer oberoende av om man är producent, elhandlare eller slutkund.
- En enkelhet för kunden, när det gäller kontakter med elmarknaden. Inför snarast en kundcentrisk modell.
- Kundernas möjligheter att välja el med hänsyn till vilken klimatpåverkan deras val medför och att producera egen el.

året

Inom ramen för OE:s övergripande mål och prioriterade frågor är de följande frågorna de mest angelägna under det kommande året. Vår grundläggande syn är att vi har en väl fungerande slutkundsmarknad i Sverige respektive grossistmarknad i Norden. Men att det finns viktiga åtgärder skapa konkurrensneutralitet och öka antalet aktiva kunder.

Slutkundsmarknad

- Införandet av kundcentrisk modell – den ska införas i ett steg med alla moment som ger kundnytta
- Med hänsyn till att det dröjer tills elmarknadshubben är på plats förslår vi dock att flyttprocessen genomförs tidigare som steg 1. Då ersätts anvisningsavtal med aktiva kundval och konkurrensen kommer att stärkas.
- Detaljreglering av elhandeln ska undvikas
- Hubbfunktionalitet för nät – elhandelns funktionalitet ska ligga lokalt och vara konkurrensutsatt
- Kreditvillkor och säkerheter mellan elhandel och elnät ska utformas utan att nya kon-

kurrenshinder skapas och skötas av SvK enligt transparent regelverk. Energiskatten bör ligga hos elhandlaren.

- Finansiering av hubb ska ske av elnäten, som har vinsterna av hubben.
- Hubben ska förse elhandlarna med adekvat avbrottsstatistik.
- Full separation av elnät och elhandel – även namnseparation

Efterfrågefleksibilitet

- Standardiserade timbaserade nätavgifter
- Energiskatten behöver vara rörlig (procentuell) så att den så att den förstärker prissignalerna och stimulerar slutkunderna till ökad flexibilitet.
- Timvis mätning och avräkning
- Aggregatorer – det måste finnas en klar ansvarsfördelning mellan aggregator och balansansvarig. En balansansvarig elhandlare kan även vara aggregator. Det är en lösning som fungerar väl på den nordiska elmarknaden.

Grossistmarknad

- Konkurrensneutrala avgifter på Ei, SvK och Nord Pool Spot
- Energy only, nordisk elmarknad med systempris är utmärkt marknadsdesigningen kapacitetsmarknad behövs
- MiFiD2 konkurrensnedvridande regler
- Bristande likviditet på den finansiella elmarknaden

3. Slutkundsmarknad

Kundcentrisk modell

Sätt kunderna i centrum på elmarknaden.

För att göra det enklare för kunderna ska man skapa förutsättningar för verklig konkurrens på elmarknaden genom att påskynda införandet av en kundcentrisk modell (elhandlarcentrisk) menar Oberoende Elhandlare.

När det gäller den kundcentriska modellen förordar vi att man väljer en lösning, där nätbolagen ses som underleverantörer till elhandelsbolagen. Det innebär att elnäten sänder en faktura till respektive elhandlare och att ett faktureringsunderlag per anläggning överförs till elhandlaren för att möjliggöra att elhandlaren samfakturerar kunden.

En kundcentrisk modell innebär att elkunderna måste göra aktiva val av elleverantörer, vilket medför att de för kunderna dyra anvisningsavtalen kommer att försvinna.

När det gäller införandet av den kundcentriska modellen anser OE att den ska införas i ett steg med alla moment som ger kundnytta, d.v.s. en kontakt för kunden (enbart kontakt med elhandelsbolaget), en faktura, standardiserade processer för flytt, fullmakter, leverantörsbyten m.m.

Vi vill också understyrka vikten av att lösningen utformas så att det blir en hubbfunktionalitet för nätet, medan elhandelns funktionalitet ska ligga lokalt och vara konkurrensutsatt.

Genomförandet av den kundcentriska modellen ser dessvärre ut att dra ut på tiden flera år eftersom den beslutade hubben kan komma på plats först år 2022.

Vi menar att det inte är försvarbart att kunderna ska behöva leva med de dyra anvisningsavtalen under så lång tid. Vi föreslår därför att flyttprocessen genomförs tidigare som steg 1. Då ersätts anvisningsavtal med aktiva kundval och konkurrensen på elmarknaden kommer att stärkas genom att kunden inte kommer att få något elavtal från ett bolag utan att vara medveten om det. Det första steget är att införa en ny flyttprocess där kunden har kontakt med elhandlaren så fort som möjligt inom ramen för nuvarande Ediel-system och utan hubb.

En ny flyttprocess kommer kraftigt förenkla för kunder som flyttar. Dagens flyttprocess där kunden anmäler sin flytt till nätägaren innebär att över 360 000 kunder varje år förs över till anvisningsavtal där elpriserna enligt Ei:s rapporter är 25 öre/kWh högre än för kunder som väljer elavtal. Problemet har uppmärksammats under många år och Oberoende Elhandlare anser det av stor vikt att Ei nu väljer att gå vidare och genomför denna förenkling för kunderna. En förenkling som reducerar kostnaden med 325 mkr per år för kunder som flyttar och gör att elmarknaden utifrån kundernas perspektiv kommer fungera som andra tjänsteleverantörer som telefoni och bredband.

OE stödjer helt NordREG:s beslut att övergå till en kundcentrisk modell (elhandlarcentrisk) i Norden som en del i att göra det enklare för kunderna och möjliggöra en effektivisering för nätbolagen. Modellen harmonierar med EUs långsiktiga inriktning.

Oberoende Elhandlares skäl varför en ändrad flyttprocess bör införas snarast möjligt är följande:

- Vinsterna med reformen för elkunderna beräknar vi till 325 mkr/år enbart utifrån de direkta lägre elpriser som kunderna kommer få.
- Kostnaderna för reformen d.v.s. de systemändringar som elhandlare och elnätsägare behöver göra är tämligen begränsade.
- Dagens EDIEL system kommer fungera väl för en förändrad flyttprocess och kommer genom att vi bygger vidare på dagens informationshanteringsmodell kunna genomföras snabbt, samt till låg risk och låg kostnad.
- En ny flyttprocess är även ett första steg i övergången till en kundcentrisk modell och kommer enligt vår bedömning att öka kundernas efterfrågan på att gå vidare med övriga delar för att uppnå en faktura och en huvudsaklig kontakt för kunderna. Det blir också en första konkret kundnytta med det arbete som bedrivits de senaste åren intensivt av Ei och elbranschen.
- En ny flyttprocess kommer att stärka kundernas ställning, skapa fler aktiva kunder och lösa de problem som finns med prisnivån på anvisningsavtal. Nivån på kundnyt-

tan är så stor att den klarar att systemkostnaderna även om de skulle vara betydligt högre än de vi räknat med.

Detaljreglering av elhandeln ska undvikas

När det nu är beslutat att införa en centraliserad informationshanteringsmodell (hubb) i Sverige är det viktigt att den utformas så att den inte försvårar arbetet med den nordiska slutkundsmarknaden. OE anser att den nordiska slutkundsmarknaden bör införas som en tvåstegsmodell, där det första steget är att införa en ny flyttprocess där kunden har kontakt med elhandlaren.

OE menar att med den utformning som vi föreslagit så kommer elhandlarcentriska modellen med en faktura medföra en lösning som väl uppfyller NordREG:s sex krav på en nordisk slutkundsmarknad:

- Väl fungerande marknader – tydligt regelverk och elhandlarlicens
- Kundvänlig och förenklar för kunderna – kundanpassade fakturor
- Ökad konkurrens – fler aktiva kunder
- Ökad effektivitet – minimerar förändringar och skapar flexibilitet
- Överensstämmer med EU krav – inga särlösningar föreslås
- Neutralitet för elnäten – uppnås genom tydligt regelverk

För att det ska finnas några fördelar med en hubb för den nordiska slutkundsmarknaden måste man definiera en gemensam process för den nordiska elmarknaden.

OE vill i detta sammanhang framhålla att det är angeläget att den beslutade centrala hubben endast hanterar mätvärden och annan information som rör nätbolagen, medan andra uppgifter och data som är vitala för elhandelsbolagen och konkurrensen på elmarknaden hanteras av elhandlarna på en lokal nivå.

Det är vidare viktigt att motverka detaljerade regler om utformningen av fakturor på elmarknaden som motverkar effektiva och kundanpassade lösningar och som kan komma i konflikt med avtalsfriheten.

Kredit och säkerhet mellan elhandel och elnät

Betalningar och kreditrisker mellan elnät och elhandlare

OE har arbetat med frågan om att hantera den förändrade kreditrisk för elnäten som uppstår när man inför den elhandlarcentriska modellen. OE:s bedömning är att risken för elnäten är mycket liten. Det har sedan tidigare funnits incitament för oseriösa elhandlare genom ansvaret för att ta in energiskatten. Det avser betydligt större belopp, men vi har under de 20 år som gått sedan avregleringen, inte sett några fall där elhandlare satt det i system att skjuta på inbetalningarna av energiskatten. Det är därför inte motiverat med någon komplicerad lösning som fördyrar elen för kunderna eller skapar nya konkurrenshinder för elhandlare.

För att hantera frågan föreslår vi därför en lösning som tydliggör risken att en "oseriös" el-handlare kan förlora alla sina kunder. OE föreslår därför att det införs en **elhandlarlicens**, som ger Ei möjlighet att stänga av elhandlare som inte följer Ei:s regelverk, exempelvis avse-ende betalningar av elnätsavgifterna. Det blir ett incitament för elhandlarna och deras styrelser att försäkra sig om att bolagen har tillräcklig likviditet att hantera betalningarna till elnäten enligt regelverket. En elhandlarlicens är även bra för att få en trygg och säker elmarknad med det de nya krav på processer som det ökade informationsutbytet kräver och för att kunna ta bort systemet med anvisningsleverantörer.

Viktiga delar i ett nytt regelverk är:

- Att Svenska Kraftnät får rollen att vara motpart för säkerheter mellan elhandlare och elnät enligt ett transparent regelverk
- Att man inför en licens för elhandlare
- Att säkerheter endast krävs för elhandlare med låg kreditrating
- Avstängning av elhandlare vid underlåtelse att betala nätavgifterna
- Att överlåta sina kunder till garantileverantören i det fall man förlorar sin elhandlarlicens

Finansiering av hubb

Oberoende Elhandlare menar att hubben är en del av infrastrukturen och föreslår att avgifterna för hubben tas ut av elnätsföretagen som har vinsterna av övergången till en elhandlarcentrisk modell.

Energiskatt hos elhandlaren

Riksdagen beslutade att energiskatten den 1 januari 2018 flyttades från elhandlarna till elnätsföretagen. OE motsätter sig starkt detta. Ett skäl är att det är en del av harmoniseringen av den nordiska elmarknaden att elhandlarna ska hantera energiskatten.

I Norden har man kommit överens om att gå över till en elhandlarcentrisk modell. Det innebär att ansvaret för fakturering och den största delen av kundkontakten kommer hanteras av elhandlaren. Det är därför elhandlarna även i fortsättningen borde få hantera energiskatten. Det är elhandlarna som har kundkontakten i den elhandlarcentrisk modellen och eftersom Sverige har en nedsättning av energiskatten för industrikunder så är det en viktig del i kundarbetet att sköta energiskatten.

Frågan har utretts inom NordREG samarbetet och elhandlarna har hanterat elskatten sedan avregleringen av elmarknaden 1996 och det har fungerat utmärkt för staten.

Full separation av elnät och elhandel – även separation av namn

OE anser att det bästa sättet att säkerställa en effektiv konkurrens är att utforma regelverket så att elhandelsföretag inom integrerade elkonglomerat inte får några konkurrensfördelar i jämförelse med fristående elhandlare. Det är därför angeläget att det görs en fullständig separation mellan monopoldelen (nätet) och den konkurrensutsatta delen.

Bildandet av Ellevio, som köpt Fortums nät är ett intressant exempel på en lösning som är en garanti mot korssubventionering.

4. Efterfrågeflexibilitet

Standardiserade timbaserade nätavgifter

OE föreslår att man inför en ny standard med timvisa nätavgifter i stället för effekttariffer. De uppgifter som nätbolagen skall lämna till elhandelsbolagen som underlag för en gemensam faktura i kundcentrisk elmarknad består av en fast del och en kWh del per anläggning. Nuläget i Sverige är att det är väldigt många olika typer av nättariffer och att behovet av olika typer av effekttariffer kommer att öka i framtiden. Vi menar därför att det viktigt att man väljer en flexibel lösning som medför så små förändringar som möjligt i förhållande till nuvarande ordning och som tål framtida förändringar utan att hela systemet måste ersättas med ett nytt. Det är också viktigt med en standardisering som underlättar införandet av elhandlarcentrisk modell. Av detta skäl föreslår vi att man väljer en hög upplösning på informationen, d.v.s. att nättariffens rörliga del utformas som timpriser. Vi anser även att Ei ska reglera hur stor den fasta delen maximalt får vara.

Vi menar också att energiskatten behöver vara rörlig (procentuell) så att den så att den förstärker prissignalerna och stimulerar slutkunderna till ökad flexibilitet.

Timvisa nätavgifter istället för effekttariffer kommer underlätta för att öka kundernas efterfrågeelasticitet och därmed övergången till smarta hem och smarta nät.

Timvis mätning och avräkning av elanvändningen

OE anser att effektiviteten på elmarknaden förbättras avsevärt om alla elanvändare kan anpassa sitt beteende till den aktuella marknadssituationen. Kan energianvändarna begränsa sin elkonsumtion, när energiproduktionskostnaderna stiger och/eller när man närmar sig det maximala effektuttaget, så minskar kapacitetskraven och behovet av en effektreserv begränsas samtidigt som den samhällsekonomiska effektiviteten ökar. Schablonavräkning subventionerar bundna avtal, vilket minskar vinsten för kunden att styra sin förbrukning.

OE vill därför att alla kunder ska timmätas och timavräknas och ser att ett införande skulle kunna ske till 2020. I samband med övergången till månadsvis mätning installerades nya mätare i elnäten. En betydande andel av dessa mätare klarar även av att hantera timvis mätning. Timmätning är en förutsättning för att marknaden för smarta hem ska kunna utvecklas och en del av infrastrukturen på en väl fungerande elmarknad.

Det första steget i timvis mätning för hushållskunder som infördes 2012 där kunden själv kan begära timvis mätning har många svagheter och en är att nätägarna får välja mellan två olika sätt att avräkna kunderna. OE önskar att det ändras så snart som möjligt och att dessa kunder avräknas per timme.

OE föreslår att timvis mätning och avräkning införs *för alla kunder* 2020. De nät som inte klarar detta bör ges möjlighet att begära anstånd.

Aggregatorer – vad är fördelarna med aggregatorer och behövs de på den nordiska elmarknaden?

Det ökade inslaget av väderberoende elproduktion medför ökade krav på en ökad flexibilitet i elanvändningen. Detta är en fråga som betonas i EU:s förslag till marknadsdesign. EU pekar på att aggregatorer på elmarknaden kan bidra till en ökad flexibilitet.

Man kan t.ex. aggregera en grupp elanvändare så att de kan bidra till att TSO:n kan upprätthålla rätt frekvens i nätet. Det överskott som skapas genom neddragning av energianvändningen ska av aggregatorn levereras till TSO:n. Styrningen utgår då ifrån frekvensen i nätet. På den nordiska marknaden har vi hittills inte sett något behov av några särskilda aggregatorer.

OE menar att efterfrågefleksibilitet är en prioriterad fråga och det är viktigt att den skapas genom marknadslösningar.

Det är möjligt att bidra till detta på många olika sätt och då menar EU att det finns möjligheter för aggregatorer att bidra. Man kan i detta sammanhang skilja på "Implicit efterfrågefleksibilitet (indirekt via prissignaler)" och "Explicit efterfrågefleksibilitet (direkt styrning med tekniskt utrustning)".

Inom EU diskuteras i princip tre olika marknadslösningar med aggregatorer som skiljer sig åt med hänsyn till vem som ska ha balansansvar (BRP):

- Supplier(BRP) = aggregator = Integrerad aggregator. Fungerar bra på våra nordiska marknader.
- Supplier(BRP) + aggregator (BRP) = compensation. Förekommer i bland annat Frankrike. Två balansansvariga med compensation däremellan. Mer komplicerad lösning. Denna lösning bör nog undvikas i Norden.
- Supplier(BRP) ≠ aggregator + en oberoende aggregator. En lösning som kan skapa obalanser och därmed ökade kostnader för såväl TSO som balansansvariga. Även denna lösning bör nog undvikas på den nordiska marknaden.

Vi menar att behovet av aggregatorer ska vara styrt av marknaden och inte vara en roll för nätbolagen

Vidare menar vi att om man inför aggregatorer i marknadsdesignen, så det är viktigt att alla kunder har rätt att kunna utnyttja aggregatortjänster.

Vi befarar också att en compensation mellan aktörer mellan aktörer som i de två senare marknadslösningarna snarare leder fel än rätt.

Vi menar vidare att balansansvar för frekvensreglering sannolikt inte är nödvändigt.

Vi vill återigen betona att en förutsättning för en ökad efterfrågefleksibilitet förutsätter att alla på marknaden snarast får timmätning och timavräkning.

Detta är en nödvändighet för att säkerställa balansen på marknaden och för att ge de balansansvariga ökade möjligheterna att lära sig nya förbrukningsmönster.

Sammanfattningsvis anser OE att en ökad mängd förnybar kraft skapar ett ökat behov av flexibilitet på efterfrågesidan, men att marknadsdesignen och regelverket för aggregatorer måste utvecklas så det anpassas till det nordiska systemet med balansansvariga aktörer.

Vi menar att man i princip lika väl som att tala om aggregatorer kan tala om aggregatorsrollen och att den rollen på den nordiska marknaden mycket väl och kanske bäst kan axlas av elhandelsbolagen.

5. Grossistmarknad

Konkurrensneutrala avgifter på Ei, SvK och Nord Pool Spot

Oberoende Elhandlare anser att utvecklingen av en gemensam nordisk slutkundsmarknad är ett väsentligt steg för att få en elmarknad med effektiv konkurrens och därmed motverka de vertikalt integrerade företagens dominans på marknaden. Det är i detta sammanhang viktigt att säkerställa att lagstiftningen harmoniseras i de nordiska länderna och att regelverket utformas så att det inte snedvrider konkurrensen. Det är av största vikt att oberoende elhandlare och aktörer som inte utgör en del av vertikalt integrerad kraftkoncern ges rimliga möjligheter att konkurrera på marknaden.

Detta motverkas om avgiftsstrukturen på spot- och balansmarknaden ger vertikalt integrerade företag fördelar i förhållande till en oberoende elhandlare eller energimäklare/portföljförvaltare vid upphandling för en större kund, som är beredd att bli aktör på spot- och balansmarknaden med eget balansansvar. En väsentlig förbättring i detta avseende var när genomförts är en-prissystemet på balanskraft infördes på förbrukningssidan. Detta medförde att de tidigare sammanlagringsvinsterna försvann och att riskerna för slutkunder på balansmarknaden minskades väsentligt.

Dessvärre finns det fortfarande inslag i avgiftsstrukturen som snedvrider konkurrensen till nackdel för oberoende aktörer på elmarknaden. Detta gäller i princip de fasta avgifterna på Nord Pool Spot och på Svenska Kraftnät, men dessa ligger i dag på en relativt låg nivå och utgör därför inte något större problem. Vad som har en mer påtagligt snedvridande effekt är Nord Pools omsättningsavgift. Den är i dag 0,045 Euro per MWh (varav handelsavgift 0,04 och clearingavgift 0,005). Ett vertikalt integrerat företag får en konkurrensfördel genom att det varken behöver sälja den produktionsvolym eller köpa den volym på spotmarknaden, som det skall leverera till en kund. Detta gäller i princip såväl aktörer

som använder gross bidding som aktörer som nettar innan de handlar på spotmarknaden. Höjs omsättningsavgiften så förstärks denna snedvridning av konkurrensen och omvänt om den sänks så förbättras konkurrensen på marknaden.

OE:s förslag till lösning är att alla som förbrukar el och alla som producerar el betalar en omsättningsavgift till NPS. Detta kan lätt administreras via de balansansvariga på samma sätt som omsättningsavgifter till TSO idag administreras.

Fördelen med detta är att kostnaden för NPS:s verksamhet sprids på alla de som har nytta av den tjänst som NPS ger markanden, nämligen ett trovärdigt pris på kraft och ett maximalt resursutnyttjande alla årets timmar. Detta pris är lika värdefullt för de som idag handlar direkt på NPS som för de som idag handlar bilateralt, men i dagens läge är det bara de som handlar på NPS som finansierar verksamheten. Denna finansiering löser alla de konkurrensnackdelar som finns in dagens system och skulle dessutom troligen göra att betydligt större andel av förbrukning och produktion bjuds in till NPS utan att först nettas i vertikalt integrerade företag. Detta skulle ytterligare öka trovärdigheten för NPS. Omsättningsavgiften som i dag är 0,045 €/MWh skulle kunna mer än halveras.

Även avgiften för att finansiera REMIT har utformats på ett sådant sätt att den får en snedvridande effekt på konkurrensen. Den baseras på omsättning på Nord Pool Spot för den fysiska handeln av el respektive på Nasdaq OMX för den finansiella handeln. I likhet med resonemanget för omsättningsavgiften för Nord Pool Spot så gäller att alla som på något sätt köper eller säljer el på den svenska elmarknaden har nytta av prisbildning och priser på dessa marknadsplatser, medan avgifterna endast belastar de aktörer som är direkt aktiva på dessa marknadsplatser. Vi föreslår därför att avgifterna för REMIT istället tas ut på motsvarande sätt som vi föreslagit för Nord Pool Spots omsättningsavgift, d.v.s. som omsättningsavgifterna för TSO (Svenska Kraftnät) tas ut idag.

Oberoende Elhandlare föreslår därför:

- Ändra finansieringen av Nord Pool Spot så att avgiften tas ut av alla som säljer eller köper el på samma sätt som man finansierar stamnätet.
- Att avgifterna för REMIT tas ut på motsvarande sätt som omsättningsavgifterna för TSO (Svenska Kraftnät) tas ut idag.

Energy only nordisk elmarknad med systempris- ingen kapacitetsmarknad

OE värnar den nordiska modellen med systempris och finansiellkontrakt som räknas av mot systempriset. Vi menar att den nordiska modellen skapar en stor finansiell elmarknad och är negativa till ett införande av finansiella transaktionsrättigheter (FTR) på den nordiska elmarknaden. Risker är att det skulle försämra likviditeten på EPAD – marknaden samt att stora vertikalt integrerade elföretag skulle använda FTR för handel över gränser mellan olika nationella marknader och vilket skulle öka andelen bilaterala avtal och minska omsättningen av elterminer på Nordpool. Vi anser vidare att den nordiska elmarknaden ska vara en "energy only"-marknad och att vi inte behöver någon kapacitetsmarknad. Vi menar att den nordiska modellen bör vara en del av nätkoden.

Då det gäller grossistmarknaden fungerar ordningen med prisområden relativt bra med EPAD-kontrakten för att hantera prisskillnaderna mot systempriset. OE anser dock att indelningen i prisområden måste ses över. Vår uppfattning är att prisområde 1 och 2 borde slås samman eftersom priserna med ytterst få undantag är samma i dessa två om-

råden. På sikt bör målet vara att ha så få och stora prisområden som möjligt i Norden och dessa behöver inte följa de nationella gränserna. Finland har valt att inte dela upp marknaden utan hela landet är ett prisområde

OE föreslår därför att Svenska Kraftnät bör garantera överföringskapacitet i näten mellan olika prisområden för att skapa en bättre fungerande prisbildning på marknaden för EPAD-kontrakt. Det ger även SvK incitament att bygga bort flaskhalsar i stamnätet och kommer minska prisområdesskillnaderna till gagn för kunderna. Vi föreslår att SvK garanterar 95 % överföringskapacitet på mer än 24-timmarsbasis förslagsvis årsvis eller halvårsvis och motköper om den garanterade kapaciteten inte uppfylls.

Indelningen av Sverige i flera elområden har medfört problem med likviditeten på EPAD-marknaden, speciellt i elområde fyra OE föreslår därför att Svenska Kraftnät får i uppdrag att ställa ut och handla med EPAD-kontrakt.

Viktigt att det inte införs nya regler som försvårar konkurrensen på den svenska elmarknaden

Regelverket i EU har tidigare varit inriktat på att få en europeisk råkraftmarknad att fungera. Nu pågår ett arbete med att utveckla en europeisk slutkundsmarknad. OE anser att det är viktigt att reglerna då utformas så att de befrämjar marknadslösningar på en mer utvecklad elmarknad med fungerande råkraftmarknader och finansiella marknader för att hantera prisriskerna och inte utformas med utgångspunkt i marknader som till dominerande del präglas av bilaterala avtal. Det är därför angeläget att vi följer arbetet inom EU har en dialog med kommissionen i denna fråga.

Det är vidare viktigt att motverka detaljerade regler om utformningen av fakturor på elmarknaden som motverkar effektiva och kundanpassande lösningar och som också kan komma i konflikt med avtalsfriheten.

Oberoende Elhandlare anser att den finansiella elmarknaden, som är en grundförutsättning för konkurrens på elmarknaden, måste utvecklas så att den blir såväl konkurrensneutral som transparent och med en förbättrad likviditet även för längre kontrakt. En utvecklad finansiell elmarknad är en absolut förutsättning för att motverka oligopol-situationen inom elproduktion.

Ett alltmer omfattande regelverk för hantering av finansiella instrument på elmarknaden har medfört ökade krav på den finansiella elmarknaden som gör det allt svårare för en elhandlare att representera en slutkund. Oberoende Elhandlare arbetar aktivt för att motverka en sådan utveckling.

En väl fungerande finansiell marknadsplats är även av stor betydelse för de nya elproducenter som etablerar sig genom utbyggnaden av förnyelsebar energi. De behöver precis som kunderna en marknadsplats där förtroendet för prisbildningen är stort och där det sker en produktutveckling så att de kan hantera sina risker. De nya elproducenterna inom vindkraften kommer inte vara vertikalt integrerade och har därför ett större behov av marknadsplatsen än dagens elproducenter.

Det är därför angeläget att motverka ökade krav på den finansiella elmarknaden som gör det allt svårare för en elhandlare att representera en slutkund. En viktig fråga är att reglerna för råvaruderivat utformas på ett adekvat sätt för denna marknad och inte som för derivaten på bankmarknaden. Det är viktigt att företagen på energimarknaden i framtiden återigen får använda bankgarantier som säkerheter på den finansiella elmarknaden.

Oberoende Elhandlare föreslår därför:

- Den nordiska modellen med systempris och finansiella kontrakt som räknas av mot spotmarknaden ska accepteras av EU.
- Underlätta prisbildningen och aktörernas möjligheter att handla med EPAD-kontrakt genom att SvK garanterar överföringskapacitet mellan olika elområden. Det skapar även starkare incitament att SvK upprätthålla kapacitet än dagens system där SvK endast garanterar kapacitet för det kommande dygnet.
- SvK bör även ställa ut och handla med EPAD-kontrakt (tidigare CfD) för att öka likviditeten. Detta bör vara en del av nätkoden.
- Se över dagens prisområden i Sverige och Norden för att skapa större områden och därmed förbättra likviditeten och prisbildningen. Elområde 1 och 2 i Sverige kan slås ihop i ett första steg.

MiFID 2 innebär konkurrensbegränsande regler

Reglerna i MiFID2 om möjligheten till undantag m.h.t. verksamhetens huvudsakliga inriktning innebär att stora kraftproducenter kan undantas från regelverket medan våra medlemmar som hjälper industrier och elhandels företag med elinköp och riskhantering måste följa regelverket fullt ut. Detta medför en snedvridning av konkurrensen till nackdel för elhandelsföretag och porföljförvaltare.

Vidare menar vi att förändringen i EMIR med innebörd att man ej får använda bankgarantier har inneburit en negativ effekt på likviditeten på den finansiella elmarknaden.

- Oberoende Elhandlare vill därför motverka ökade krav på den finansiella elmarknaden som gör det allt svårare för en elhandlare att representera en slutkund.

Bristande likviditet på den finansiella elmarknaden

Alla våra medlemmar är beroende av att det finns en väl fungerande och likvid finansiell elmarknad för riskhantering. Vi har dock noterat att flera av de stora vertikalt integrerade energikoncernerna i ökad utsträckning börjat återgå till bilaterala kontrakt med de större kunderna och att likviditeten på den finansiella elmarknaden försämrats.

- Oberoende Elhandlare vill därför att regering och berörda myndigheter vidtar åtgärder för att motverka att en ökande andel av elhandeln sker bilateralt och för att främja likviditeten på den finansiella elmarknaden.

6. Stödsystem (Marknadsbaserade stödsystem)

Elcertifikatsystemet har i EU, IEA och Nordiska Rådets utvärderingar fått mycket bra kritik för att vara ett kostnadseffektivt stödsystem som lyckats skapa en betydande utbyggnad av den förnybara energin. Det är ett marknadsbaserat system, som trots att det är relativt små volymer som omsätts har en tillfredsställande prisbildning. Att det finansieras direkt av elkunderna genom att elhandlarna är kvotpliktiga, och inte ingår i statsbudgeten, leder till en ökad stabilitet och långsiktighet som är viktigt för en marknadsbaserat system.

Energimyndigheten tagit fram ett omfattande underlag och förslag för regeringsuppdraget rörande kontrollstation för elcertifikatsystemet 2019.

Energimyndighetens förslag innebär att ett stopp för nya anläggningar i elcertifikatsystemet införs efter den 21 december 2030. Energimyndigheten menar att en sådan stoppmekanism fungerar väl med den norska stoppmekanismen även vid en snabb utbyggnad av förnybar el. Myndigheten ser inte något skäl till att hålla priset uppe genom att balansera utbud och efterfrågan på elcertifikatmarknaden. En sådan ordning skulle medföra onödiga merkostnader för elkonsumenterna.

OE har i stort inga allvarliga invändningar emot rapportens genomgång och analys, men ifrågasätter relevansen av den föreslagna stoppregeln. Det föreslagna datumstoppet den 31 december 2030 kommer inte fungera som en stoppregel.

Av rapporten framgår att utbyggnaden av framför allt vindkraft går mycket snabbt och att Energimyndigheten ser det som sannolikt att det svenska målet om ytterligare 18 TWh kommer att nås långt före, möjligen även före Norges stoppdatum den 31 december 2021. Den snabba utbyggnadstakten kan förklaras bl.a. genom att teknikutvecklingen i vindkraftsbranschen har medfört snabbt sänkta kostnader och att låga räntor och förväntat stigande priser på el p.g.a. ett reviderat europeiskt utsläppshandelsystem, samt lägre risk och finansieringskostnader med hjälp av nya typer av långsiktiga bilaterala elavtal (PPA). Utvecklingen visar att elcertifikatens värde som incitament för investeringar minskat avsevärt

Oberoende Elhandlare är positiva till elcertifikatsystemet och anser att ett system med marknadslösning och elcertifikat definitivt är att föredra i stället för en subventionsordning med "feed in"-finansiering. OE menar att elcertifikatsystemet i stort har fungerat på det sätt som det var tänkt och prissättningen på elcertifikaten visar en rimlig stabilitet. Utvecklingen hittills tyder enligt vår uppfattning också på att det är möjligt att nå de uppsatta målen för 2030 långt tidigare. Vi menar att det då är tveksamt om investeringarna i förnybart då behöver subventioneras.

Den hittillsvarande utvecklingen sedan elcertifikatsystemet infördes har inneburit ett växande överskott av elcertifikat, vilket medfört relativt låga priser på elcertifikat och den ökande reserven kommer sannolikt att medföra fortsatt mycket låga priser på elcertifikat. Det är därför tveksamt om systemet bör bestå när de uppsatta målen nåtts och elcertifikatsystemet riskerar att övergå till en administrativ apparat utan någon betydande ekonomisk effekt för investeringarna i förnybar energi. Om priserna blir varaktigt låga och närmar sig administrationskostnaden kan man inte längre motivera elcertifikatsystemet, så på denna punkt måste regelverket förtydligas eller att energimyndigheten får i uppdrag att följa utvecklingen och anmäla, när det inte längre kan motiveras att bibehålla elcertifikatsystemet.

Utvecklingen innebär ett tydligare steg mot att förnybart på sikt skall klara sig på marknadens villkor, utan extra stöd. Nedtrappningen ger incitament att investera tidigt, men nedtrappningen borde samtidigt även sätta press på aktörerna att minska kostnaderna per producerad MWh. Det finns därför god anledning att tro att teknikutvecklingen fortsätter att göra de förnybara kraftslagen billigare och att det i sig innebär att de senare investeringarna kompenseras av lägre investeringskostnader.

7. Mikroproduktion och kundens val av el

Mikroproducenter

Oberoende Elhandlare verkar för konkurrensneutrala villkor för alla aktörer oberoende av om man är producent, elhandlare eller slutkund. Det är viktigt att underlätta etableringen för nya aktörer och producenter på elmarknaden för att ytterligare förbättra konkurrensen.

Det är därför viktigt att även underlätta för kunder att producera el för egen användning - mikroproducenter att skapa incitament att bygga förnyelsebar el.

OE föreslår att mikroproducenter får en en-kontakt modell i analogi med vad vi förordar för slutkunderna. Dessa små producenter skall kunna vända sig till alla elhandelsföretag på den nordiska elmarknaden och sälja ett eventuellt elöverskott till något av dessa oberoende av var de bor och således inte vara beroende av något elbolag som nätbolaget väljer.

Vi anser att det är viktigt att underlätta så att elkunderna stimuleras till att vara aktiva kunder. Det innebär att det är viktigt att skapa ekonomiska incitament för att energieffektivisera, flytta sin förbrukning till timmar med lägre effektbehov och att investera i elproduktion för att täcka sin egen förbrukning. Det är samtidigt viktigt att göra detta inom ramen för hur mätning, rapportering och avräkning av el fungerar idag, för att inte skapa extra administration hos aktörerna.

OE föreslår därför att man underlättar för mikroproducenter att skattereduktion som görs för att stimulera mikroproducenter redovisas direkt på fakturan och inte samband med inkomstdeklaration.

Oberoende Elhandlare föreslår att:

- skattereduktion för mikroproduktion ska göras på elräkningen
- energiskattelagstiftning reformeras så att det blir ett tydligt regelverk för egenproducenter av el
- energiskattereduktion för förnybar mikroproduktion bör ges till alla elkunder, d.v.s. även de som bygger tillsammans i andelsföreningar.
- Underlätta för mikroproducenter genom att införa en enkontaktsmodell analog med den som vi driver för slutkunder.

Kundens val av el

Ursprungsgarantier

Miljöfrågorna är i dag mer än någonsin i fokus i samhällsdebatten och energipolitiken. Det är därför viktigt att elanvändarna skall kunna göra val så att de påverkar energiförsörjningen på ett sätt så att det gynnar miljön.

OE anser att det regelverk för ursprungsgarantier som infört i Sverige 2010 är bra och förhindrar dubbel försäljning av produktion och ger förutsättningar för att på ett tillförlitligt sätt fastställa produktionsmixen på en viss elmarknad. Vi menar vidare att det är viktigt för att få en fungerande nordisk och europeisk elmarknad att ursprungsgarantierna utformas enligt EU:s standard (Guaranties of Origin - GoO:s).

Ursprungsmärkning av el

När det gäller beräkningen av ursprunget för den el som inte säljs med ursprungsgarantier anser OE att det ska vara sammansättning på den el som bjuds in på Nord Pool (exkl. de volymer som handlats med ursprungsmärkning på den finansiella marknaden) som används. Detta kräver att en rapportering till en myndighet som årligen fastställer den omärkta elens ursprungsmärkning. OE anser att det regelverk som Ei tagit fram är bra då Ei årligen tar fram den omärkta elen sammansättning på nordisk basis. Ei:s regelverk har dock en brist när det är utformat så att elbolagen endast behöver redovisa sammansättningen av företagets totala el och inte den el som kunden köper. Föreskrifterna bör också innehålla regler om att information om ursprungsmärkningen måste finnas med på varje faktura, d.v.s. både för den el som säljs med ursprungsgarantier elen och för den el som säljs utan några garantier (residualen).

En gemensam nordisk slutkundsmarknad aktualiserar frågan om att utforma systemet för ursprungsmärkning så att det blir transparent och konsistent och jämförbart mellan länderna i Norden och ett myndighetsansvar för att ursprungsmärkningen baseras på ursprungsgarantier för all elproduktion i Norden.

Sammanfattningsvis anser Oberoende Elhandlare att:

- Ursprungsmärkningen av el till kund skall omfatta all produktion av el och baseras elektroniska finansiella kontrakt.
- Informationen på kundens faktura ska avse det elavtal som kunden har inte företagets elmix.
- NordREG bör utse en myndighet att ta ansvaret för ursprungsmärkningen på en gemensam nordisk slutkundsmarknad,